

1. Główny cel projektu badawczego

Głównym celem projektu badawczego jest weryfikacja hipotezy, zgodnie z którą w obszarze jednolitego rynku może na zaobserwować powrót tendencji renacjonalizacyjnych. Zadaniem projektu jest ustalenie czy są one trwałe i czy występują w obszarze czterech swobód: swobody świadczenia usług, swobodnego przepływu towarów i pracowników oraz swobody przedsiębiorczości. Niezależnym jest przy tym identyfikacja prawnych skutków długotrwałego oddziaływania tendencji renacjonalizacyjnych dla procesu integracji europejskiej.

Analiza wyselekcjonowanych swobód rynku wewnętrznego z perspektywy procesów renacjonalizacyjnych dostarczy opisu ich skutków dla konsumentów, pracowników przedsiębiorców oraz państw członkowskich. Przykładowo, analiza swobodnego przepływu osób pozwoli na wypracowanie podejścia, w którym zostaną uwzględnione „zyski i straty” wynikające z wprowadzania rozwiązań inspirowanych tendencjami renacjonalizacyjnymi. W rezultacie wskazane zostanie czy tendencje renacjonalizacyjne nie prowadzą do praktycznego pogorszenia sytuacji podmiotów odpowiedzialnych za ich generowanie i utrzymywanie. Może się tak stać ze względu na ograniczenie ich potencjału ekonomicznego oraz społecznego.

W tak określonym zakresie cel badania obejmie również zdiagnozowanie prawnych skutków renacjonalizacji dla rynku pracy oraz konkurencyjności państw członkowskich, co powinno dostarczyć materiału do refleksji nad tym jak utrwalicie obecne osiągnięcia integracji europejskiej uwzględniając silne występowanie jej odrodzonych skutków.

Kolejnym celem badania jest ocena skutków polityk krajowych z punktu widzenia skuteczności prawa ochrony konkurencji. Rozszerzenie zakresu analizy o kwestie związane z ochroną konkurencji jest niezależne ponieważ tendencje renacjonalizacyjne niekoniecznie muszą przejawiać się w postaci bezpośrednich działań podjętych w sferze swobód jednolitego rynku. Ponadto, w szerszym ujęciu, celem badania jest analiza tendencji renacjonalizacyjnych w oparciu o mechanizmy wzmocnionej współpracy jako wyrazu elastyczności integracji europejskiej.

2. Opis badania podstawowych podejść w ramach projektu

Badania podstawowe zostaną przeprowadzone w dwóch płaszczyznach: sądowej oraz administracyjnej.

Analiza sądowej płaszczyzny renacjonalizacji opiera się na przypuszczeniu, że TS wydadzą wyrok na podstawie wystosowanego uprzednio przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego w sposób mniej lub bardziej otwarty musi zmierzyć się z tendencjami renacjonalizacyjnymi w interpretacji i stosowaniu prawa unijnego. Ta część badania zostanie przeprowadzona na podstawie dogłębnej analizy wybranych orzeczeń TS. Powinna ona jednocześnie dostarczyć użytecznego z perspektywy sądowej stosowania prawa teoretycznego instrumentarium mierzenia się z tendencjami renacjonalizacyjnymi. W tym ujęciu kwestie renacjonalizacji mogą być przedmiotem analizy z perspektywy zasad proporcjonalności i subsydiarności, które w szczególnych przypadkach mogą okazać się adekwatnym wskaźnikiem tego czy w danych obszarach badawczych przeważają tendencje „integracyjne” lub „(re)nacjonalizacyjne”. Analiza pozwoli również na udzielenie odpowiedzi na pytanie czy celowe jest wykorzystanie testu subsydiarności oraz proporcjonalności jako jednej z możliwych odpowiedzi na procesy renacjonalizacji.

Analiza administracyjnej płaszczyzny renacjonalizacji zostanie skoncentrowana na stosowaniu zasad proporcjonalności, pomocniczości oraz stosowaniu zasady lojalnej współpracy. W zakresie zagadnień zakresowych tematyk badania przeprowadzona zostanie kompleksowa analiza postępowania z tytułu uchybienia zobowiązania z traktatowym powiązania z środkami sankcyjnymi zawartymi w art. 258 oraz 260 TFUE. Powyższe pozwoli na uzyskanie informacji co do stopnia, w którym tendencje renacjonalizacyjne są wspólne dla różnych państw członkowskich. Postępowania prowadzone przez Komisję Europejską wskazują bowiem na te zagadnienia w analizowanym obszarze swobód rynku wewnętrznego, w których tendencje renacjonalizacyjne poprzez kwestie braku transpozycji bądź niezgodności przepisów krajowych z unijnymi ujawniają się ze szczególną mocą.

Zestawienie dwóch płaszczyzn renacjonalizacji pozwoli na wyprowadzenie zarówno ilościowych jak i jakościowych twierdzeń dotyczących rozwoju legislacji unijnej. Upoważnia to do przedstawienia odpowiedniego opisu oraz wysunięcia stosownych wniosków pod adresem właściwych władz prawodawczych Unii Europejskiej oraz państw członkowskich. W ich działaniu powinna znaleźć reguła „złotego środka”, wyrażająca się w zrównoważeniu zapewnienia jednolitego rynku wewnętrznego oraz partykularnych interesów krajowych.

3. Powody podjęcia tematyki badawczej

Przyczyną podjęcia zainteresowania wskazanym obszarem badawczym są powszechnie widoczne: próby przekazania wybranych polityk Unii Europejskiej z powrotem w sferę kompetencji państw członkowskich, wzmocnienie kontroli parlamentów narodowych nad legislacją unijną przy jednoczesnym wzroście tendencji centralistycznych i dominacja racji politycznych nad ekonomicznymi. Wpływ powyższych wymienionych czynników skutkuje w jeszcze bardziej dynamicznej konkurencji między państwami członkowskimi w definiowaniu sektorowych polityk UE (np. rolnictwo czy energetyka), w poszczególnych obszarach (np. strefa euro) i Unii Europejskiej jako takiej.

Ponadto, powodem podjęcia badania nad wskazanym zagadnieniem są ujawniające się obecnie negatywne skutki renacjonalizacji, które przejawiają się w rosnącym koszcie prowadzenia działalności gospodarczej. Może to prowadzić do zakłóceń w konkurencji

między podmiotami krajowymi oraz z pozostałych państw członkowskich. Przykładowo można wskazać na zakłócenia, które prowadzą do powstania dumpingu socjalnego, jako efektu stopniowego pogorszenia warunków socjalnych dla zwiększenia konkurencyjności danego rynku. Zaakceptowanie tendencji renacjonalizacyjnych nie wpłynie pozytywnie na zasady konkurencji na rynku wewnętrznym i tak jak obrazuje to przykład renacjonalizacji w obszarze polityki społecznej może doprowadzić do nierówności ekonomicznych.

Z powyższych względów uznaliśmy za celową analizę zagadnienia renacjonalizacji procesów integracyjnych w zakresie swobód rynku wewnętrznego Unii Europejskiej za pomocą wszechstronnego projektu badawczego. Przeprowadzenie badań pozwoli na ocenę tego w jakim stopniu zaobserwowane tendencje anty-integracyjne mogą doprowadzić do obniżenia skuteczności regulacji unijnych. Szeroka analiza skutków procesów renacjonalizacyjnych powinna zostać przeprowadzona również po to, aby uniknąć nieprzewidywalnych reakcji rządów państw członkowskich pod wpływem nacisku od rodzimych grup interesu.